

Kestävä Laitilan keskustan elinvoimaisuuden kehittämishanke – yhteiskoonti

Antti Maantiehinno

Projektipäällikkö

Elinvoimajaostolle 9.10.2023

1. Millaisia ajatuksia ja ideoita keskustan kehittämisen on Laitilassa herättänyt?	2
1.1 Viihtyisyys	2
1.2 Ympäristö ja luonto	4
1.3 Turvallisuus.....	5
1.4 Kaavoitus	7
1.5 Yritykset ja yhteistyö	8
1.6 Elintarviketeollisuus	9
1.7 Liiketilat	9
1.8 Tarve erilaisille tiloille.....	10
1.9 Vapaaehtoistyö.....	11
1.10 Tapahtumat, historia ja kulttuuri	12
1.11 Erikoisuudet ja erilaiset elementit	13
1.12 Erilaisia toiveita ja palveluita.....	14
1.13 Nuorten osallisuus.....	15
1.14 Kansainvälisyys	15
1.15 Organisaatio ja sen kehittäminen	16
1.16 Viestintä.....	17
1.17 Matkailu ja alueellisen yhteistyön kehittäminen	18

1. Millaisia ajatuksia ja ideoita keskustan kehittäminen on Laitilassa herättänyt?

Luku sisältää laajemman kuvauksen hankkeen aikana käytyjen keskusteluiden, kyselyiden ja työpajojen sisällöistä. Hankkeen oli alkujaan tarkoitus koskettaa lähinnä rakennettua ympäristöä, keskustan viihtyisyyttä ja turvallisuutta, sekä elinvoimaisuutta. Myös moni muu aihe nousi keskusteluihin ja tässä dokumentissa on pyritty tuomaan esiin kaikki tärkeimmät huomiot Laitilan keskustan kehittämistä ja myös laajemmin kaupungin elinvoimaisuutta ajatellen.

1.1 Viihtyisyys

Palaute Laitilan keskustan viihtyisyydestä on ollut moninaista. Osa pitää keskustaa viihtyisänä ja toiset näkevät puutteita. Moni kokee, että suurta ongelmaa ei ole. Pieniä ongelmakohtia nähdään tästä huolimatta paljon. Keskustassa on paljon kauniita yksityiskohtia, mutta niille sokaistuu ajan myötä. Tällöin huomio kiinnittyy helpommin ongelmakohtiin.

Istutuksista ei pidetä riittävän hyvää huolta. Istutuksia tulisi olla enemmän. Kun esimerkiksi liikenteenjakaaja on viety yksi istutusruukku, se näyttää surulliselta. Monelle on herännyt ajatus, että se on viety sinne vain, jotta liikenteenjakaaja ei olisi tyhjä. Yksi istutus liikenteenjakaajassa ei tee siitä välttämättä kaunista, vaan saattaa korostaa sen karuutta ja väriltömyyttä.

Nurmialueista ei koeta pidettävän erityisen hyvää huolta läpi koko kesän. Taustalla voivat toisaalta vaikuttaa myös sellaiset nurmialueiden hoitoon liittyvät tekijät, joista kuntalaiset eivät ole tietoisia. Koetaan, että tällaisista asioista ei esimerkiksi löydy tietoa tai niistä ei viestitä kaupungin suunnalta. Viheralueiden hoitoon liittyvistä asioista voisi kesän aikana tuottaa sisältöä kaupungin kotisivuille ja somekanaviin. Tätä kautta tiedonkulku ja vuoropuhelu kuntalaisten kanssa lisääntyisi.

Moni talon reunus aivan ydinkeskustassamme rehottaa ja rumentaa katukuvaa. Asia koetaan hankalaksi, sillä sille ei ole kovin helppoa tehdä mitään. Tarvittaisiin erilaisia kampanjoita ja kannustimia, jotta ihmiset pitäisivät parempaa huolta pihostaan.

Liikennemerkit sammaloituvat ja niistä ei pidetä huolta. Jossakin kohtaa menneisyydessä on vuosittain vapaaehtoistyöllä käyty pesemässä liikennemerkkejä, tällaista porukkaa ei kuitenkaan enää nykyään ole. Keskusta-alueen puustosta ei ole huolehdittu riittävän hyvin. Toisaalta viimeisen vuoden aikana asian suhteen on tehty paljon näkyviäkin muutoksia ja aiheesta on viestitty kaupunginkin suunnalta hyvin. Tästä on tullut kiitosta välitettäväksi teknisen toimen suuntaan.

Siellä täällä keskustan alueella on irrallisia katukiviä, joista osa on saattanut olla jo vuosia korjaamatta. Pienet yksittäiset tekijät muodostavat laajemman kokonaisuuden.

Myös keskusta-alueen rakennuskanta on puhututtanut. Paljon on puhuttu tyhjästä liiketiloista ja keskusta-alueen liiketilojen käyttötarkoituksista, mutta myös monien kiinteistöjen kunnosta. Moni keskusta-alueen kiinteistö kaipaisi pienempää tai suurempaakin julkisivun ehostusta. Erityisesti kiinteistö, jossa elokuvateatteri Kino sijaitsee, on puhututtanut paljon.

Nämä kaikki eivät tietenkään ole asioita, joihin kaupunki voisi suoraan vaikuttaa. Jokaisella keskustassa asuvalla on vastuu. Keskustan viihtyisyys on laajan yhteistyön tulosta, jossa myös keskustan asukkailla on iso rooli ja tällöin yhteistyö keskustan asukkaiden kanssa on tärkeää.

Yleisesti roskiksia, penkkejä ja istutuksia on toivottu lisää ja tasaisemmin eripuolille keskustaa. Erityisesti roskisten kohdalla on koettu, että roskiksia lisäämällä myös kaupunkilaiset saattaisivat itse osallistua aktiivisemmin roskien keräämiseen. Nuoret kaipaavat sosiaalisia tiloja, joissa saisivat luvalla olla. Nykyisellään he hakeutuvat varjoisiin nurkkiin keskustan alueella ja sotkevat paikkoja. Nämä paikat tulisi ”valaista”, ja tehdä niistä vähemmän hämäriä ja kutsuvia nuorille. Toisaalta, mitä enemmän yritetään estää, sitä varmemmin nuoret haluavat näihin paikkoihin mennä.

Vauvojen kanssa keskustassa viihtyville ei ole vaipanvaihtopaikkoja. Erilaisten käyttäjäryhmien tarpeet olisi hyvä huomioida keskusta-alueella.

Viestinnällä ja tiedon välittämisellä on suuri merkitys. Todella usein on törmätty siihen, että ihmisillä on väärää tietoa, he spekuloiivat koska eivät tiedä miten asiat ovat tai eivät tiedä mistä oikeaa tietoa saisi haettua. Kun tieto ei ole helposti saatavilla, on helppo valittaa. Ne, jotka ovat tottuneet käymään kaupungintalolla tai tuntevat henkilökohtaisesti päättäjiä kokevat tiedon saamisen helpommaksi. Kaupungin kotisivuja ei pidetä toimivina ja osa pitää tiedon hakemista toimielinten pöytäkirjoista työläänä. Osa kuntalaisista ei myöskään oikein tiedä kenelle antaa palautetta silloin, kun näin haluaisivat toimia.

Istutuksista puhuttaessa on tärkeä mainita kaupungin ja Laitila-Pyhäranta 4H-yhdistyksen yhteistyö. Se miksi istutuksista on puhuttu ja saatu paljon palautetta johtuu varmasti osittain siitä, että sekä kaupungin puistoalueista vastaava työpäällikkö, että 4H:n toiminnanjohtaja ovat molemmat vaihtuneet viimevuosien aikana useampaan kertaan. Heidän välisensä yhteistyö on pohjana istutusasioille ja niiden kehittämiseksi. Yhteistyö näiden tahojen välillä ei ole siis viimevuosina pystynyt kehittymään tai syventymään, joten myöskään istutusasioita ei ole juuri voitu kehittää ja mahdollinen takapakki näissä asioissa on myös ymmärrettävää. Kehittyminen vaatii tahojen välisen yhteistyön vakiintumista. Toisaalta myös budjetti määrittää sen, kuinka paljon näihin asioihin voidaan panostaa.

Helppo tapa edetä tämän asian kanssa pienin askelin ovat erilaiset kampanjat ja tempaukset yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa keskustan siisteyden ylläpitämiseksi.

Ympäristöyhdistys on yksi luontainen yhteistyökumppani. Tänä keväänä toteutunut miljoona roskapussia -kampanja, sekä sen ympärille viritelty kilpailu Uudenkaupungin kanssa on hyvä esimerkki tällaisen onnistumisesta. Erilaiset puutteet ovat hyvin tiedossa, niitä pitäisi vain lähteä suunnitelmallisesti ratkomaan yksi kerrallaan. Yhtenä vaihtoehtona on ehdotettu

puutelistan tekemistä tekniselle toimelle. Listaan voitaisiin koota kaikki irronneet katukivet, vinot liikennemerkkit ja muut katukuvaa rumentavat seikat.

Viestinnän merkitystä ei tule unohtaa. Vaikka kyse olisi siitä, että johonkin ei ole budjetissa varaa, on se parempi tuoda esille, kuin antaa ihmisten arvailla tai luulla, että asioista ei välitetä.

1.2 Ympäristö ja luonto

Keskusta-alueelle on toivottu lisää puistoalueita, sekä suunnitelmallisempaa viherrakentamista. Valtaosa pitää Sirpunpuistoa hyvänä investointina, vaikka yksittäisiä kriittisiä mielipiteitäkin on aiheesta kuultu. Alue tulvii tiettyinä vuodenaikoina ja sen koetaan olevan syrjässä. Useampi kokee sijainnin kuitenkin hyväksi. Kirkkopuistoa soisi käytettävän nykyistä enemmän ja hankkeen aikana onkin pyritty erilaisin tapahtumin ja tempauksin lisäämään puiston käyttöä.

Kokeilujen tulokset jäivät heikoiksi. Tämä johtui osittain siitä, että tapahtumia jouduttiin perumaan ja siirtämään epävakaiden ilmojen ja heikon osallistumisen takia. Jotkin tapahtumat taas peruttiin järjestäjien ajanpuutteen vuoksi. Innostuneita järjestäjiä tapahtumille oli muutamia, mutta monet totesivat, ettei aika ikävä kyllä riitä uusien tapahtumien ideoimiselle ja järjestämiselle. Hankkeella taas ei ollut aikaa tai resursseja toimia vastuussa useista tapahtumista. Hanke järjesti tai oli mukana järjestämässä kesän aikana kolmea eri tapahtumaa ja muutoin pyrki auttamaan, tukemaan ja koordinoimaan muita tapahtumien järjestämisestä kiinnostuneita tahoja. Yksittäisiä tapahtumia saatiin kesän aikana järjestettyä, mutta osallistuminen oli vähäistä. Toisaalta muutos vaatii aikaa ja totuttelua, joten on suositeltavaa, että vastaavia matalan kynnyksen tapahtumia järjestettäisiin tulevaisuudessakin. Kesän alun piknik tapahtumalle on toivottu jatkoa, mutta sitä tulisi markkinoida suuremmin ja ajankohta tulisi miettiä sopivammaksi.

Torin ja kirkkopuiston alue on herättänyt erityisen paljon keskustelua hankkeen aikana ja sen eteen on jo alettu tehdä töitä. Rakenteellisesti on toivottu, että torin perällä oleva leikkipuisto olisi saatava hieman isommaksi ja paremmin osaksi toria. Nykyisellään se jää taakse piiloon. Myös torin lavan ja vessan taakse jäävä alue on tuottanut erilaisia ideoita. Sinne on toivottu mm. minigolf rataa. Skeittiparkkia on myös toivottu torin läheisyyteen. Yhtenä hyvänä vaihtoehtona skeittiparkille on pidetty myös Matikan aluetta. Torin infra on jo kokenut parannuksia, mutta wc:n toimivuus on edelleen kysymysmerkki ja erityisesti tämän tyyllisistä asioista olisi hyvä saada viestintä toimimaan paremmin. Myös kaupat olisi hyvä saada jollain tavalla mukaan tai kiinnostumaan torin kehittämisestä. He voisivat olla yllättävä ja arvokas yhteistyökumppani konseptin kehittämisessä. Myös torikauppiat tulisi saada prosessiin mukaan. Torissa on paljon potentiaalia, varsinkin kun aluetta tarkastellaan sosiaalisena kohtaamispaikkana. Tori ja sen toiminnallisuuden kehittäminen vaatii myös jatkossakin huomiota. Tori on ikään kuin elänyt omaa elämäänsä ilman, että kukaan on sille suonut ajatusta. Torin kehittämiseksi perustettiin hankkeen aikana työryhmä, jonka avulla toriin liittyviä vastuita selkeytettiin ja toiminnallisuutta pyrittiin kehittämään.

Erilaisia pihapelejä on toivottu lainattavaksi ja tällaiset sopisivat erityisen hyvin juuri erilaisille puistoalueille. Kirjastoa on ehdotettu säilytys/lainauspaikaksi tällaisille. Iso ongelma pihapelien, että erilaisten kalustusten suhteen on nimenomaan niiden säilytys-, että lainauskäytännöissä. Missä ja miten niitä voitaisiin fiksusti säilyttää? Ulkona olevia sosiaalitylöjä, sekä aktiviteetteja on hankkeen aikana toivottu lisättävän keskustan alueelle.

Usein kun puhutaan keskustan puistoista, Palmusen puisto unohtuu. Palmusen puiston merkitystä keskustan yhtenä virkistysalueena ja sosiaalisena tilana voitaisiin korostaa. Vastaavasti voitaisiin kartoittaa, millaisia puistoalueita eri puolille keskustaa olisi mahdollisuus toteuttaa. Erityisesti uusien asuinalueiden ympäristössä. Keskustan asukkaat ovat toivoneet erilaisia sosiaalisia tiloja itselleen. Puistot voisivat palvella monenlaisia käyttäjäryhmiä ja niitä voitaisiin brändätä erilaisiin teemoihin.

Laitilan on myös toivottu profiloituvan jonkin tietyn puun tai kasvillisuuden ympärille. Toisaalta Laitilan alueella on jo valmiiksi joitain erittäin upeita luontokohteita, joita soisi käytettävän nykyistä paremmin lähiretkeilykohteina, mutta myös matkailussa. Blomin lehto Soukaisten kylässä on yksi hyvä esimerkki.

Hankkeen aikana on keskusteltu myös kylvönurmikoiden osittaisesta muuttamisesta kukkaniityiksi. Laitila on asiassa jo hieman kehityksestä jäljessä. Lähempänä luonnontilaa olevat niityt vaativat vähemmän hoitamista kuin perusnurmikot, joita on ajettava monta kertaa kesässä. Tämän lisäksi kukkaniityt ovat perhosille ja hyönteisille hyviä elinympäristöjä.

1.3 Turvallisuus

Hankkeessa oli hidaskatukokeilun avulla tarkoitus pyrkiä hidastamaan liikennettä keskusta-alueella, kannustaa ihmisiä liikkumaan enemmän kävellen ja pyöräillen ja tätä kautta myös lisätä paikallisten palveluiden käyttöä. Kokeilu toteutettiin lopulta hyvin kevyesti, sillä monet hidaskatukokeiluihin kuuluvat toimenpiteet koettiin liian radikaaleiksi. Vaikka radikaalimmat kokeilut jäivät tekemättä, keräsi ajatus liikenneympyrän kokeilemisestä Keskuskadun ja Vihtorinkadun risteyksessä paljon kannatusta. Hankeen aikana ehdoteltiin liikeympyröitä myös muihin Laitilan risteyksiin. Laitilan alueella on myös paljon aktiivisesti pyöräileviä, jotka odottivat innolla pyöräilykaistojen kokeilua ajoradoilla, näidenkin kokeileminen jouduttiin jättämään väliin. Tehdyt toimenpiteet olivat sen verran pieniä, että haastateltaessa ihmisten on ollut hankala sanoa, oliko niillä minkäänlaista merkitystä keskusta-alueen liikennekäyttäytymiseen. Samaan aikaan Vihtorinkadulla tehtiin isoa saneerausta, joka osaltaan vaikutti keskusta-alueen liikennejärjestelyihin. Kun pyöräilyä halutaan lisätä, tulisi kiinnittää huomiota myös siihen, että kaikki pyörillä kulkeva liikenne on oikeanpuoleista. Tätä asiaa Laitilassa rikotaan paljon. Oikeanpuolisuuden huomioiminen lisäisi turvallisuutta ja ennakoitavuutta.

Toisaalta Laitilan keskustan alueella on viime aikoina Kaupungin toimesta tehty toimenpiteitä liikenteen hidastamiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi. Valaistuksia on uusittu ja myös

maisemalliset valaistukset on huomioitu valaistuksia uusittaessa. Nopeusrajoituksia on laskettu keskustassa laajalla alueella. Kävely- ja pyöräilyolosuhteiden parantamiseen on panostettu suuresti.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmassa nimetyt risteykset koetaan edelleen hankaliksi ja mukaan on noussut myös joitakin muita paikkoja. Alkujaan ongelmallisiksi koettiin risteykset:

- Keskuskatu-Vihtorinkatu,
- Keskuskatu-Vallesmannintie,
- Vihtorinkatu-Kirkkotie ja
- Keskuskatu-Kirkkotie.

Hankkeen aikana on keskusteltu paljon erityisesti Keskuskadun ja Koulutien risteyksestä. Erilaisia ratkaisuja on vuosien saatossa esitetty. Tällä hetkellä kaupungilla on olemassa suunnitelma ongelman ratkaisemiseksi, jonka toimeenpanoa edelleen odotetaan. Siinä missä kyseinen risteys koetaan vaaralliseksi, koetaan Koulutien alku ja vanhan makasiinin ympäristä sekavaksi ja keskustaa rumentavaksi kokonaisuudeksi. Kokonaisuus toivon mukaan selkiytyy siinä kohtaa, kun suunnitelmat etenevät toteutukseen. Myös Keskuskadun ja Urheilutien risteys koetaan vaaralliseksi. Seurakunta taas on huolestunut kohdasta, jossa hautausmaan porteista pääsee kävelemään suoraan Keskuskadulle. Osa ikäihmisistä ei viitsi kävellä pidempää reittiä suojielle, vaan ylittää keskuskadun kohdasta, jossa suojieta ei ole.

Kauppakatu koetaan merkinnöiltään sekavaksi ja epäselväksi kävelijöille ja pyöräilijöille. Alueelle on kaivattu selkeämpiä ja parempia merkintöjä, sekä liikennejärjestelyitä, jotta kävelijöiden ja pyöräilijöiden olisi helpompaa ja turvallisempaa kulkea alueella. On jopa ehdotettu, että kauppakatu muutettaisiin hidaskaduksi ja pyritäisiin esimerkiksi korottamalla koko tieosuus ja tekemällä siitä värikäs hidastamaan autojen kulkua alueella. Alueen selkeyttämiseksi toivottaisiin, että kaupunki yhdessä kiinteistöjenomistajien kanssa perehtyisi ongelmaan ja lähtisi pohtimaan siihen mahdollisia ratkaisuja.

Meijerin linja-autopysäkki on kovassa käytössä, mutta sen lähetyillä ei ole juuri minkäänlaista järkevää parkkialuetta tai tilaa, johon auton voisi jättää.

Erytyisesti talviaikaan suojielle ydinkeskustan ulkopuolella on toivottu erilaisia ratkaisuja, joilla suojieta ylittävät saataisiin paremmin erottumaan. Yhtenä ratkaisuna voisivat toimia erilaiset liiketunnistin valot, jotka syttyisivät, kun suojieta lähestytään. Vastaavia on viime vuosina otettu kokeilujen myötä käyttöön eripuolilla Suomea.

Liikenneturvallisuuden lisäämiseksi on tämän lisäksi toivottu lähinnä lisää merkintöjä kävelyteille ja kevyenliikenteenväylille, sekä kaistojen erottelua kävelijöille ja pyöräilijöille. Valtaosa korostaa kasvatuksen ja erilaisten liikenneturvallisuuteen liittyvien kampanjoiden merkitystä sen sijaan, että tehtäisiin konkreettisia muutoksia hankaloittamaan autoilua.

Ikäihmisten johtoryhmässä pohdittiin, että muistisairaille voitaisiin piirtää jonnekin katuun oma reitti, jota he voisivat seurata eksymättä. Tämä voisi olla tapahtuma tai tempausluontoinen kokeilu. Matkan varrella tulisi olla riittävästi penkkejä.

Myös esteettömyydestä on keskusteltu pariin otteeseen. Yksi huomionarvoisa paikka on hautausmaan portaat, hautausmaalle ei pääse oikein ollenkaan toiselta puolelta esteettömästi. Tämä saattaa osaltaan vaikuttaa siihen, että halutaan kulkea Keskuskadun poikki. Yleisesti saavutettavuudesta puhuttaessa olisi hyvä huomioida, että pelkät paikoitukset ja merkinnät eivät tee jostain paikasta esteetöntä. Moneen paikkaan voi silti olla todella hankala päästä, vaikka auton saisikin lähelle.

1.4 Kaavoitus

Laitilassa on yhteensä 74 järveä. Onko Laitilaan mahdollista lähteä kaavoittamaan rantatontteja ja lähteä kohdentamaan näiden myymistä? Laitilassa on valtava määrä järviä, joita voitaisiin hyödyntää paljon nykyistä paremmin.

Nuoret ja benchmarkkaus taas ovat yhdessä tuottaneet idean värikkästä asuinalueesta. Laitilaan voitaisiin suunnitella ja rakennuttaa hieman nykypäivän standardeista eroava asuinalue, jossa rakennukset voisivat olla erikoisempia ja värikkäitä. Nykypäivänä kaikki on mustaa, harmaata ja valkoista, ”modernia”, joidenkin mielestä sielutonta. Jokin uniikki ja erikoinen kiinnostaa monia, erityisesti nuoria. Kyseessä voisi olla yhtä lailla rivitalo- tai kerrostalo-alue. Värikkään ei tarvitse myöskään tarkoittaa mautonta tai rumaa, myös väreistä voidaan tehdä kaunista. Yhtenä ajatuksena on myös esitetty, että vastaavaa aluetta voitaisiin lähteä rakentamaan maalaamalla rakennuksiin muraaleja.

Sirpunpuiston ja Sirppujoen varteen on ehdotettu siirtolapuutarhamökkikylä -projektia, joka toteutuisi yrittäjien ja kaupungin yhteistyönä. Yrittäjät lähtisivät rakennuttamaan itselleen alueelle mökkejä. Mökkejä voitaisiin myös vuokrata ja alueelle voitaisiin rakentaa erilaisia aktiviteettimahdollisuuksia. Sirppujoki ja Sirpunpuisto tarjoaisi tähän oivan ympäristön. Siitä ei kuitenkaan ole varmuutta, kuinka moni yrittäjä olisi tosissaan tällaisesta kiinnostunut tai valmis sitoutumaan vastaavaan projektiin.

Kaivataan pitkäjänteisempää suunnittelua ydinkeskustaan, jossa huomioidaan kokonaisvaltaisesti erilaiset toiminnot, kuntalaisten tarpeet, sekä tulevaisuuden trendit. Miltä halutaan, että Laitilan Kaupungin keskusta näyttää kymmenien vuosien aikajänteellä ja miten siihen päästään? Missä kunnossa ja millaisella käytöllä nykyisin tyhjillään olevat kiinteistöt ovat tuolloin?

1.5 Yritykset ja yhteistyö

Moni laitilalainen kokee, että yritykset ovat Laitilan suurin voimavara. Jotkin yrittäjistä toivovat kaupungilta ryhtiliikettä. Kaupungin tulisi rohkeammin ja ennakkoluulottomammin lähteä kokeilemaan erilaisia tapoja kehittää kaupunkia. Toivotaan nykyistä enemmän konkretiaa.

Osa kokee asian niin, että Laitilassa eletään edelleen tietynlaisessa murrostilanteessa. Monet pitkäaikaiset viranhaltijat ovat eläköityneet viroistaan viimeisten vuosien aikana. On totuttu tietynlaisiin ihmisiin, tietynlaisiin toimintatapoihin. Osa vaihdoksista on sujunut ongelmitta, osa viroista taas on ollut tuulisempia, jolloin esimerkiksi hiljaista tietoa on saattanut kadota vaihtuvuuden yhteydessä. Toisaalta maailma on muuttunut. Monelle Laitilalaiselle tuttu tilanne, jossa tutut ihmiset hoitavat pitkään kaupungilla samoja virkoja ei ole enää niin ominaista nykypäivänä. Maailma on muuttunut enemmän pätkätöiden suuntaan ja ihmiset kokeilevat enemmän, hakevat omaa paikkaansa ja rakentavat omaa uraansa. Tällainen suurempi muutos toimintakulttuurissa on pienelle paikkakunnalle ikävä, mutta väistämätön. Tämä ei tarkoita, että näin tapahtuisi tulevaisuudessa jatkuvasti, mutta tämän suuntainen muutos on aiempaa todennäköisempää. Tämä ei tietenkään tee esimerkiksi mainitsemistani yrittäjien toiveista yhtään vähäpätöisempiä, mutta saattaa osaltaan selittää nykytilannetta. Tulisi miettiä myös enemmän sitä, miten yhteistyötä voidaan tehdä yhteiskuntarakenteisiin liittyvien trendien muutoksista huolimatta.

Osa yrityksistä toivoo ryhtiliikettä ja konkretiaa, toiset taas ovat toivoneet lisää yhteisöllisyyttä lisääviä toimia ja tempauksia. Yrittäjillä on oma roolinsa esimerkiksi jouluvaloihimme liittyen. Vaikka on paljon keskusteltu siitä, ovatko nykyiset valot hyvät vai pitäisikö ne jo uusia, on keskusteltu myös siitä, voisiko valoja hyödyntää nykyistä paremmin, esimerkiksi hyödyntää niitä jo syksystä alkaen? Jouluvalojen tyyliä, näyttävämpiä valaistusratkaisuja toivottaisiin hyödynnettäväksi myös eri sesonkien mukaisesti. Olivat ne sitten nykyiset valot, tai tulevaisuudessa hankittavat uudet, kannattaa tämä seikka ottaa keskustelussa huomioon.

On erilaisia tapoja tehdä keskustassa yhdessä asioita. Kyse voi olla yhteneväisestä tavasta käyttää jouluvaloja, tai voidaan sopia, että hankitaan yhteneväiset näyttävät istutukset liikkeiden edustalle kesäksi. Yksi keino voisi olla valaista kaikki keskustan puut talvella. Jokainen halukas paikallinen yritys saisi oman puun, joka heidän tulisi valaista talvikauden ajaksi. Samanhenkistä ratkaisua voisi soveltaa myös kesän istutuksiin. Myös keskusta-alueen ulkopuolella toimivat yritykset voisivat helposti osallistua.

Siinä missä paikallisten kulttuuritoimijoiden toimintaa voitaisiin tuottaa nykyistä paremmin osaksi matkailua, voitaisiin myös paikallisia yrityksiä tuottaa vastaavalla tavalla matkailuvalteiksi. Laitilassa on monta kiinnostavaa yritystä ja monta kiinnostavaa tarinaa yritysten takana. Tarinallistaminen ja erilaiset tavat tutustua paikallisiin yrityksiin tulisi hyödyntää nykyistä paremmin. Olin Ravakan Seroi+ hankkeen matkassa vierailmassa Irlannissa toukokuussa ja vierailumme aikana törmäsin siihen, miten Irlannin maaseudulla olivat yritykset lähteneet tekemään historiastaan ja toiminnastaan matkailijoita kiinnostavaa tuotetta.

1.6 Elintarviketeollisuus

Laitilassa on paljon elintarviketeollisuutta ja alkutuotantoa. Elintarviketeollisuuden näkyvyyttä on toivottu monipuolistettavan, kun puhutaan Laitilan brändistä. KasiTori on pienoiskoossa oiva esimerkki siitä, miten paikallisten tuottajien tuotteita on koottu yhteen. Konseptin ympärille on luotu paljon muutakin toimintaa. Vastaavanlaisen toiminnan voisi skaalata koko Laitilan alueella toimivaksi. Katettu torialue, tai paikka, johon tuottajat voisivat koota tuotteitaan myyntiin niin, ettei heidän itse tarvitse olla paikalla niitä myymässä. Konseptia voitaisiin lähteä rakentamaan myös siihen suuntaan, että lähdettäisiin tekemään Laitilan elintarviketeollisuutta näkyväksi ympäri suomea sillä ajatuksella, että Laitilan elintarviketeollisuus olisi omana kokonaisuutenaan laajemmin esillä. Yhdessä kyettäisiin tekemään isompia ja näkyvämpiä panostuksia.

Skånen ja myös Falunin brändi on benchmarkkaamisen arvoinen. Elintarviketeollisuuden klusterin oheen voitaisiin tuoda myös muita ideoita, joita hankkeen myötä on noussut. Eri asioita yhdistämällä voidaan löytää kokonaisuus, jossa vastataan pidemmällä aikavälillä useampiin kaupunkilaisten esille nostamiin tarpeisiin. Tämä kuitenkin vaatii vision siitä, mitä Laitila haluaa tulevaisuudessa olla. Myös osa kuntalaisista toivoo, että Laitilassa tehtäisiin rohkeampia aloitteita ja kokeiltaisiin rohkeammin. Laitilan brändiä on rakennettu kananmunan ympärille ja muna on ollut kauan keskiössä. On kuitenkin herännyt kysymys siitä, olisiko aika lähteä uudistumaan? Voitaisiko brändiä lähteä laajentamaan kananmunasta elintarviketeollisuuteen?

1.7 Liiketilat

On toivottu, että kaupunki itse sijoittaisi erilaisia toimiaan keskustan tyhjiin liiketiloihin. Kaupungilla on paljon erilaisia toimintoja, joissa se voisi hyödyntää liiketiloja. Koulut, päiväkodit, musiikkiopisto, vakkaopisto, kulttuuritoimi, nuorisotoimi, hallinto, avitus, viestintä ja markkinointi. Lähes jokaisella kaupungin toimella on varmasti jokin tapa, jolla se voisi hyödyntää tyhjiä liiketiloja edes joitain päiviä vuodessa. Tämä toisi kaupungin toimihenkilöt lähemmäs kuntalaisia ja mahdollistaisi lähestymisen matalammalla kynnyksellä. Kulttuuritoimi voisi koordinoida esimerkiksi päiväkotien ja koulujen kanssa erilaisia taidenäyttelyitä tai vaihtuvia teemallisia projekteja tyhjiin liiketiloihin. Viime talven aikana tehty yhteisöllinen laatikkonäyttely oli pidetty, mutta monien mielestä viikko oli liian lyhyt aika. Tällöin tilat eivät olisi jatkuvasti täysin tyhjiillään, vaikkei se toisikaan pysyviä vuokralaisia tiloihin.

Pop-up tyylisempi toimintamalli on yksi tapa, jolla liiketiloja voitaisiin enemmän käyttää tulevaisuudessa. Kivijalan saaminen takaisin vanhaan loistoonsa on erittäin epätodennäköistä, joten pitää rohkeasti etsiä ja kokeilla uusia ratkaisuja. Yksi mielenkiintoinen ajatus on ollut luoda Laitilaan valmis tila pop-up ravintoloiden pitämiseksi. Vaikka emme saisi laadukasta

iltaravintolaa Laitilaan, kesäsesongin aikana erilaiset pop-up tyyppiset ravintolaratkaisut saattaisivat toimia. Tämä vaatisi toimivan liikehuoneiston ja keittiön.

Tarvittaisiin malli ja yhteistyötä, jotta tyhjiä liiketiloja voitaisiin hyödyntää enemmän pop-up henkisesti ja kustannustehokkaasti. Kaupunki voisi tukea uusia yrittäjiä, kun he ensikertaa asettuvat toimimaan omissa liiketiloissa. Yhteisöllisen etätyötilan sijaan on ehdotettu myös yhteistyömallia, jossa kaksi tai kolme yrittäjää vuokraisivat aina yhdessä liiketilan.

Laitilan Business Race voitaisiin skaalata nykyistä isommaksi ja tuoda keskustan ulkopuolisia yrittäjiä esille ja mukaan päivään asettamalla heitä ”näyttille” tyhjiin liiketiloihin. Tapahtuma voitaisiin ajatella laajennettavaksi koko päivän kestäväksi spektaakkeliksi, jolloin juhlittaisiin paikallista yrittäjyyttä ja tapahtuma ei olisi pelkästään koululaisille kohdistettu.

Tyhjien liiketilojen markkinointiin tulisi panostaa nykyistä enemmän. Laitilasta löytyy useita liiketiloja, joita ei esimerkiksi netistä löydy. Kiinnostuneet joutuvat kiertämään ikkunoita, ottamaan ylös numeroita. Kynnys tällaiseen on korkea. Osassa ikkunoista ei ole mitään tietoja. Kiinteistöjen omistajilla itsellään on myös suuri rooli ja vastuu. Jos pyritään heikolla panostuksella tavoittamaan vain se kohderyhmä, joka aktiivisesti itse etsii toiminnalleen liiketilaa, ovat mahdollisuudet menestyä heikot. Jos kiinteistöjen omistajat ovat itse valmiit miettimään ratkaisuja sille, miten heidän tilansa saataisiin edes osittaiseen käyttöön, voitaisiin mahdollisesti tavoittaa paljon laajempi kiinnostuneiden joukko.

Kaupungin omassa strategiatyöryhmässä pohdittiin esimerkiksi sitä, että alettaisiin houkuttaa verkkokaupparyttäjiä asuttamaan Laitilan tyhjiä liikekiinteistöjä. Maammekauppa on hyvä esimerkki toimivasta kivijalan ja verkkokaupan yhdistelmästä. Tällaiset yrittäjät tuovat näkyvyyttä ja kiinnostavat usein myös Laitilan ulkopuolella. Tulevaisuudessa tullaan varmasti näkemään sesonkiaikaista aktiivisempaa tilojen vuokraamista ja lyhyempiä vuokrasuhteita, sekä tori- tai kauppakeskus tyyliä yhteisen tulemisen.

1.8 Tarve erilaisille tiloille

Eri kohderyhmät kaipaavat Laitilaan sosiaalisia tiloja, joissa viettää vapaa-aikaa. Useammin tällaisia tiloja mietitään nuorille, mutta tarvetta on myös aikuisille. Erilaisia teemaravintoloita ja -kahviloita on toivottu täyttämään tarve. Tilojen toivottaisiin kuitenkin olevan paikkoja, joihin voisi tulla esimerkiksi iltapäivällä tai illalla matalalla kynnyksellä viettämään aikaa. Tiihosen kahvila kerää kaiken ikäisiä ihmisiä viihtymään. Osa käväisee, jotkut viipyvät pidempään, mutta kahvila ei ole iltaisin auki. Toisaalta tällaisen tilan toimivaksi saaminen vaatii aikaa ja sitoutumista. Ihmiset pitää saada löytämään tila, tulemaan sinne ja juurtumaan.

Myös erilaiset yrittäjät, yhdistykset ja muut paikalliset toimijat kaipaavat tiloja toiminnalleen. Yhteisöllisistä työtiloista on kiinnostuneita, mutta tilan tulisi palvella hyvin monia erilaisia tarpeita, jotta se saataisiin toimimaan kannattavasti. Sellainen vaatisi taakseen myös asiasta kiinnostuneen yrittäjän. Yhteisölliseen työtilaan voisi tuoda erilaisia elementtejä ja se voisi

palvella eri tarkoituksissa eri vuorokaudenaikoina. Myös alueen kulttuuritoimijat toivoisivat itselleen jonkinlaista omaa tilaa, jossa kokoontua, mutta myös järjestää tapahtumia. Moni haaveilee vanhan meijerin kunnostamisesta. Vaikka yhteisöllisen tila tai työtila nähdään mahdollisuutena, on sellaisen toimivuus ja kannattavuus pienellä paikkakunnalla herättänyt myös paljon epäilystä. Raumalla on useampi etätyötila jouduttu sulkemaan vähäisen käytön takia ja Uudenkaupungin Messissä käyttäjiä voisi olla nykyistä enemmän. Jotta tällainen tila saataisiin toimimaan, tulisi sen kyetä palvelemaan monipuolisesti erilaisten kohderyhmien ja toimijoiden tarpeita.

Tilojen hyödyntämisessä laajemmassa mittakaavassa toivotaan uusia ja rohkeita ideoita ja avauksia. Esimerkiksi seurakuntakeskuksen sijoittuminen kauppojen keskelle on koettu hyväksi ratkaisuksi. Ihmiset eivät koe, että täytyisi niinkään rakentaa mitään uutta. Mutta vanhoja kiinteistöjä toivottaisiin kunnostettavan. Niihin haluttaisiin uutta elämää.

1.9 Vapaaehtoistyö

Jotta keskusta voisi toimia paremmin sosiaalisena tilana, täytyy ihmiset saada jollakin tavalla houkuteltua keskustaan. Yritykset ja palvelut ovat vain osa ratkaisua. Vaikka Laitilassa on nykyiselläänkin jo paljon tapahtumatarjontaa, perustuu nykyinen tarjonta hyvin pitkälti pitkiin perinteisiin. Vaikka monet toimijat pyrkivät tarjoamaan jokaiselle jotakin, tai eivät ainakaan tietoisesti suosi yhtä kohderyhmää toisen yli, on tietyille kohderyhmille luonnollisestikin enemmän tarjontaa kuin muille. Vaikka Laitilassa siis onkin paljon aktiivisia kulttuuritoimijoita, tapahtumia ja toimintaa, samalla moni kokee, että heidän tarpeisiinsa ei välttämättä löydy mitään sopivaa. Tämän vuoksi on mielestäni tärkeää nostaa myös uusia ideoita pöydälle ja pyrkiä löytämään uusia tekijöitä kentälle.

Vapaaehtoistyö ja talkoot ovat murroksessa. Tekijöitä on hankalampi löytää kuin ennen ja ihmiset ovat tietyllä tapaa itsekkäämpiä. Ihmiset tekevät heitä itseään hyödyntäviä päätöksiä. Vaikka yhteisöllisyydestä paljon puhutaankin ja myös koetaan, että sellaista on, yhden henkilön kokema yhteisöllisyys ei kuitenkaan puhu jokaisen kuntalaisen puolesta. Kun mietitään toiminnan kehittämistä, uudistamista, parantamista ja erityisesti kun mietitään, miten saataisiin lisää elävyyttä ja viihtyisyyttä, ne kohderyhmät, jotka ovat eniten äänessä, ovat usein myös niitä kohderyhmiä, jotka jo nykyisellään käyttävät eniten palveluita ja viettävät aikaa. Olisi tärkeä keskittyä myös niihin kohderyhmiin, joiden ääniä on vaikeampi saada kuuluviin, tai jotka jäävät enemmän taustalle.

Vaikka Laitilaan on toivottu erilaisia tiloja tapahtumille ja oleilulle, on meillä myös paljon paikkoja, jotka voisivat pienellä panostuksella palvella juuri tässä tarkoituksessa. Kun mietitään ydinkeskustaa, juuri torin ja kirkkopuiston ympäristö on yksi tällainen alue. Kustaa Hiekan lukutuvan piha-alue on kesäisin erittäin viihtyisä. Sama pätee Kirjastomme pihaan. Keskustan alueella on myös muita alueita, näkyviä, että syrjäisiä, jotka voisivat palvella sosiaalisina tiloina. Jotkut näistä ovat yksityisomistuksessa ja toiset vähäisellä käytöllä.

Infra ja olosuhteet ovat merkittävässä roolissa. Tilojen tulisi olla avoimia ja kutsuvia. Jonkin verran on esimerkiksi leikitelty ajatuksella, että mitä jos Kirkkopuiston perällä oleva aita ja kasvillisuus raivattaisiin pois ja mahdollistettaisiin läpikulku Vihtorinkadulle? Se avaisi kirkkopuiston uudella tavalla Vihtorinkadulle ja avartaisi koko keskustaa ja saattaisi yhdistää torin ja kirkkopuiston alueen osaksi laajempaa kokonaisuutta.

1.10 Tapahtumat, historia ja kulttuuri

Erilaiset uudet tapahtumat, kuten piknikit, vaativat toistoa, jotta kuntalaiset löytävät ne ja tapahtumista saadaan aitoja käyttäjäkokemuksia. Laitilassa voitaisiin järjestää enemmän erilaisia teemallisia opaskierroksia. Näitä voitaisiin myös tuotteistaa. Opasyhdistys järjestää nykyiselläänkin kierroksia, mutta markkinointi ja tiedotus on hyvin vähäistä. Erilaisia Laitilaan sopivia opaskierroksia voisi kehittää lisää erilaisiin paikallisteemoihin liittyen. Rikas historia takaa sen, että aiheet eivät lopu heti kesken.

Street Food tapahtuma. Cross Kitchen tapahtuma. Illallinen taivasalla. Lähiruokatapahtuma, REKO. Ideoita erilaisista ruokatapahtumista on tullut paljon. Jäätelökioskia tai pysyvämpimuotoista kahvilaa on myös paljon toivottu torille. Laitilan Kievarin terassi palvelee nyt osittain tässä tarkoituksessa.

Myös muotinäytöstä on toivottu. Leikkimielinen Munamaili -juoksukilpailu/hyväntekeväisyysjuoksu Syttyäntieltä torille. Keskustan alueella toteutettuna vaatii kadun sulkemisen tapahtuman ajaksi ja paljon tekijöitä, mutta voisi toimia hyvänä vetonaulana esimerkiksi jonkin toisen tapahtuman yhteydessä. Juoksu voitaisiin järjestää myös vaikkapa jollain muulla tieosuudella munamarkkinoiden oheishjelmalla. Pumptrack rataa on toivottu. Katukorista tai katu-urheilukisat. Jyskeen on toivottu järjestävän katukisat tai toiminnan esittelypäivän keskustassa.

Kukkien sidontaa ja musiikkia lukutuvan pihalla, tai jossakin muualla. Taimienvaihto tapahtuma. Keskusta jalankulkijoille -tempaus, jolloin viikonlopun ajaksi muutettaisiin Vihtorinkatu ja Keskuskatu pihakaduiksi, joilla voivat kulkea sekaisin ihmiset ja autot. Lisää katutaidetta. Kirppistapahtuma. Yhteisöllinen viljelyspalsta keskustaan. Graffitiseinä keskustaan.

Musiikkiviikko tai rockviikko. Paikallisten soittajien yhteisiä jameja ja/tai verkostoitumista. Yhtenä näkökulmana nuorten soittajien innostaminen ja pääseminen mukaan verkostoihin. Lapsille, nuorille, aikuisille, että ikäihmisille erilaisia teemadiscoja. Laitilasta voitaisiin rakentaa discokaupunki. Yhteisretkiä muualle. Enemmän k-18 tapahtumia. Oktoberfest tai Kekri. Laitilan oma talentti tai erinomaisuuspäivä. Open-stage tapahtumia.

Ideoita on tullut paljon. Ongelma ei kuitenkaan ole välttämättä pelkästään siinä, että kuka järjestää. Vaikka uusia innokkaita järjestäjiä löytyisikin vaatii se rutkasti työtä ja myös hieman tuuria saada ihmiset paikalle. Pienenkin tapahtuman tuotanto vaatii taakseen useita ihmisiä ja

viikkojen, ellei jopa kuukausien työpanoksen. Ei ole itsestäänselvyys, että jos jotain järjestetään, niin sinne myös varmasti tulee ihmisiä. Tarvitaan toistoa ja uskoa omaan tekemiseen.

Erilaiset valaistukset luovat tunnelmaa ja viimeisen vuoden aikana keskusta-alueen katulamppujen uusimisen ohessa on myös saatu maisemallista valaisua lisättyä, josta kaupunki on saanut positiivista palautetta. Erilaisia tunnelmallisia valaistuksia on toivottu aiempaa enemmän. Ne kiinnostavat, saavat ihmiset liikkeelle ja lisäävät viihtyisyyttä. Teknologian kehittyessä erilaiset interaktiiviset ratkaisut ja projisoinnit ovat myös yleistyneet. Niitä on nähty myös Laitilassa, niistä on pidetty ja niitä on toivottu lisää. Kustaa Hiekka -kulttuuriviikon valaistukset ovat jo usean vuoden ajan olleet pidetty piristys alkuvuoden pimeyteen. Myös hankkeessa toteutetut valaistuskokeilut saivat positiivisen vastaanoton.

Kyse on samanaikaisesti matkailusta, että paikkakuntalaisten aktivoimisesta. Paikalliset kohteet ja tarinat eivät välttämättä ole edes kaikkien lautilaisten tiedossa ja samalla monet näistä kohteista voisivat kiinnostaa laajemminkin matkailijoita. Laitilassa voisi hyvin olla teemapuisto paikallishistoriaan liittyen. Tuotteistamalla kohteita voitaisiin pyrkiä herättämään suurempaa kiinnostusta paikallisten kulttuurikohteiden ympärille. Toisaalta paikallisista kohteista tulisi luoda myös yksi selkeämpi kokonaisuus, jota markkinoida. Jättiläistarinoita, siirtolohkareita, erityisesti lapsille voitaisiin rakentaa näistä jotakin uutta.

1.11 Erikoisuudet ja erilaiset elementit

Erottuminen massasta koetaan hyväksi asiaksi. Erilaisuus luo samalla myös tunnetta jostakin omasta. Se voi myös luoda yhteisöllisyyttä. Tämä on meidän juttu. Varsinkin, jos kuntalaiset saadaan osallistettua prosessiin. Hankkeen aikana on usein noussut selvä halu johonkin omaan, johonkin erilliseen, josta voitaisiin olla ylpeitä. Erikoisuudet kiehtovat ja kiinnostavat. Toisaalta myös jokin melko tavallinen voi tuntua erikoiselta ja kiinnostavalta. Vedestä ja vesielementeistä on puhuttu paljon. On toivottu osuuspankin suihkulähteen palauttamista, mutta myös muita vastaavia vesielementtejä keskustaan. Kaupungintalon edustan vesielementti on liian syrjässä. On toivottu juoma-allasta linnuille. Toisaalta Sirppujoki on vesielementti hyvin lähellä Laitilan keskustaa, jota ei juuri hyödynnetä.

Erikoisliikkeet ja erilaiset tapahtumat kiinnostavat. Maammekauppa ja KasiTori koetaan paikallisiksi, meidän omiksi ja yhteisiksi jutuiksi, joista ollaan ylpeitä. Myös kaupungin keskustan kehittämisen strategiaryhmässä puhuttiin siitä, voitaisiinko Maammekaupan tyyppisiä kivijalan ja verkkokaupan hybridejä tuoda tai houkutella enemmän Laitilaan. Vastaavaa ovat miettineet myös kuntalaiset. Sama pätee tapahtumiin. Energiapäivä, Munamarkkinat ja Jazzkukko ovat kaikki omalla tavallaan erityisiä tapahtumia, jotka menestyvät ja jotka kiinnostavat myös Laitilan ulkopuolella. Ne tuovat ihmisiä Laitilaan.

Laitilaan on joskus suunniteltu omaa suurta tölkeistä tehtyä munaa maamerkiksi. 10-15 metriä korkea tölkkimuna herättäisi huomiota ja kiinnostusta, sekä olisi varmasti erikoinen nähtävyys, joka kiinnittäisi kasitien varressa huomion. Wirvoitusjuomatehtaan tienoille kasitien varteen on

luovasti ideoitu myös muita pienempiä ja isompia huomion vangitsijoita. Monet toivovat takaisin Rinkeplummapeltoa, mutta jotkut ovat ideoineet myös Laitilaan sopivaa teemapuistoa näkyvälle paikalle kasitien varteen. Myös skeittiparkkia tai nuorten kokoontumispaikkoja on toivottu sijoitettavaksi samaiselle paikalle.

Yksi tutustumisen arvoinen konsepti on Karvian taiteiden reitti Kammista Skantziin. Reitti pitää sisällään alueen kiinnostavat kulttuurikohteet, mutta myös yhteisöllisen kulman. Kesän aikana tienvarret tulevat täyteen taidetta. Tienvarsien patsaista on tullut koko kylän yhteinen juttu, niiden ilmestymistä teiden varsille odottavat sekä kuntalaiset että ohikulkijat. Asukkaat tekevät taidetta tienvarteen kuntalaisten ja matkailijoiden iloksi. Kestävä kehitys ja ympäristöasiat nousevat usein keskusteluihin, tässä kohtaa voitaisiin luontevasti mainita myös kiertotalousteemainen taide, jota voitaisiin tavalla tai toisella hyödyntää myös Laitilassa nykyistä enemmän.

Yksi paljon ideointia herättänyt aihe ovat betoniporsaat ja erilaiset betonista tehtävät elementit ja hidasteet. Niitä tarvitaan aina ja ne ovat aina samanlaisia. Laitila voisi kehittää omanlaisensa betoniporsaan, joka voisi olla väreiltään ja muodoltaan melkein mitä vain. Ideoita erilaisiin betoniporsaisiin on tullut paljon. Ne voisivat olla oikean porsaan mallisia, erilaisia pääsiäismunatyyppejä teoksia, kukkoja, kanoja, eläimiä, ne voitaisiin tehdä puusta. Näiden suunnittelu voitaisiin toteuttaa taidehankinnan kilpailutuksena tai kuntalaisille suunnatun kyselyn tai kilpailun kautta.

1.12 Erilaisia toiveita ja palveluita

Keskustaan on ehdotettu ja toivottu paljon erilaisia palveluita ja toimintoja. On toivottu kävelykatua Keskuskadulle Tiihosen ja Keskuskatu-Vihtorinkatu risteyksen välille. Suljettua kesäkatua, sekä talviversiota tälle. Esimerkiksi joulukadun avajaisissa voitaisiin katu sulkea ja järjestää joulumarkkinat. Tätä on toisaalta jo kertaalleen kokeiltu lähivuosina ja järjestäminen koettiin tuolloin raskaaksi. Kadun sulkemista voitaisiin hyödyntää myös muissa keskikokoisissa markkinatapahtumissa keväisin ja syksyisin, tämä toisi tapahtuman paljon paremmin näkyville, sillä torin tapahtumat jäävät helposti puiden varjoon.

Keskustaan on toivottu skeittiparkkia ja toista tekonurmea. Suurempaa leikkipuistoa ja trampoliinia johonkin leikkipuistoon. Erilaisia teemakahviloita ja -ravintoloita, perinteistä grilliä, parempaa ravintolaa ja kasvisruokaravintolaa. On toivottu lisää vaateliikkeitä, Superparkkia, sisäleikkipaikkaa ja munakasravintolaa. Laitilaan kaivataan lisää ja parempia majoituspalveluita, leirintäaluetta, omaa teemapuistoa ja nettikahvilaa. Myös moposuoraa ja maauimalaa on toivottu. Jonkinlaista julkista liikennepalvelua, kuten Uudessakaupungissa oli Ukikytyti.

On myös toivottu paikallisten palveluiden aukioloaikojen painottumista enemmän iltoihin.

1.13 Nuorten osallisuus

Nuorten merkitys on suuri. Ne kokemukset, jotka nuoruudessa syntyvät, vaikuttavat suuresti siihen, kiinnostaako heitä opintojen jälkeen muuttaa takaisin Laitilaan. Siinä missä nuorisovaltuusto opettaa nuoria päätöksenteosta ja politiikasta ja antaa heille mahdollisuuden vaikuttaa, toimii se myös väylänä nuorille nähdä, millainen paikkakunta Laitila on. Yksittäisen nuoren kokemus on arvokas. Nuoret keskustelevalle ja vaihtavat kokemuksia. Yhden huono kokemus voi vaikuttaa negatiivisesti kymmenien toistenkin nuorten ajatuksiin. Sama pätee positiivisten kokemusten kohdalla. Byrokratia ei juurikaan palvele sitä, miten ja mitä nuoret haluavat ja se tekee aiheesta hankalan. Tästä huolimatta tulisi löytää keinoja, joilla nuoret voivat vaikuttaa. Laitilassa tulisi tehdä töitä sen eteen, että nuoret kokevat Laitilan hyväksi paikaksi asua. Nuorten huomioiminen nykyistä paremmin on herättänyt hankkeen aikana paljon keskustelua.

Nuorten kautta olisi hyvä kartoittaa laajemminkin sitä, mihin suuntaan he haluaisivat asioita tulevaisuudessa vietävän, mikä saisi heidät muuttamaan takaisin Laitilaan opintojen jälkeen? Nuorten äänten kuuluviin saaminen ja sen ottaminen todesta on kuitenkin haastavaa.

Nuoret toivovat rohkeita ja radikaalejakin kokeiluja ja muutoksia. He toivovat paljon erilaisia värejä, rohkeampaa esillä oloa, näkyvämpiä mainoskylttejä, sekä monipuolista viestintäkanavien käyttöä ja sisällöntuotantoa. Kaupunki tai kulttuuritoimi, viestintä ja nuorisotoimi voisivat jatkossa palkata nuoria kesätöihin nuorten omaksi tapahtumatuottajaksi, jonka työtehtävänä olisi kerätä ideoita nuorilta erilaisista tapahtumista ja aktiviteetti-ideoista. Tälle tulisi budjetoida hieman varoja. Tällaisella tavalla annettaisiin valtaa suoraan nuorille ja saataisiin erilaisia nuorten kulttuureita esille ja kulttuurialaa tuotua esille uravaihtoehtona myös nuorille. Nuoret toivovat myös ympärivuotista kerhotoimintaa.

Nuoret ovat tuoneet esille monia sellaisia asioita, joita myös täysi-ikäiset kuntalaiset toivovat ja nuorten ääni kuuluu vahvasti tässä yhteiskunnassa. Nuorilta on tullut paljon tärkeitä ja hyviä huomioita, jollaisia monet aikuiset eivät ole maininneet. Nuorten ideoissa on näkynyt ennen kaikkea ennakkoluulottomuus ja rohkeus uutta kohtaan. Ei pelätä ottaa riskejä tai kokeilla ja myös epäonnistua. Nuoret tuntuvat ymmärtävän aikuisia paremmin sen, että kokeilemisen tarkoitus on nimenomaan kokeilla ja aina voidaan myöhemmin tehdä toisella tavalla ja mukauttaa sen mukaan mikä hyvältä tuntuu.

1.14 Kansainvälisyys

Laitilan väestöstä ulkomaalaistaustaisten osuus on n. 10%. Erityisesti ukrainalaiset ovat olleet aktiivisia alueella. Yhteistyötä pitäisi tehdä enemmän. Miten voimme auttaa toisiamme, sekä miten voimme rakentaa tulevaisuutta, jossa olemme toinen toistemme tukena. Miten huomioimme alueemme ulkomaalaistaustaiset? Miten saataisiin ulkomaalaistaustaisia kiinnostumaan kuntapolitiikasta ja vaikuttamisesta? Laitilassa he eivät näy kuntapolitiikassa. Monet ovat sitä mieltä, että kansainvälisyys voisi olla meille nykyistä suurempi voimavara,

mutta ideoita tämän toteuttamiseksi ei ikävä kyllä ole juuri hankkeen aikana syntynyt. Monikulttuurisuusneuvoston perustamista pidetään kuitenkin hyvänä askeleena oikeaan suuntaan.

1.15 Organisaatio ja sen kehittäminen

Kaupunkiorganisaatio, sen toiminta ja rakenne eivät ole kaikille tuttuja. Asioita voi jäädä sanomatta paljonkin, kun ei tiedetä miten kuuluisi toimia ja kenelle sanoa. Myös päättäjät voidaan nähdä etäisinä. Jos päättäjä on tuttu, on yhteydenpito helpompaa. Mutta koetaan, että ääntä voi olla vaikea saada kuuluville ja keinoja ei juuri tarjota, jos ei tunne ketään. Osaltaan tähän voi vaikuttaa myös kiinnostus asioita kohtaan. On helpompi valittaa, kuin ottaa vastuuta ja selvittää miten voisi vaikuttaa. Ei kuitenkaan saisi pitää itsestäänselvänä, että jokainen tietää miten kaupunkiorganisaatio toimii. Jokaiselle kuntalaiselle ei ole esimerkiksi selvää, miten päätöksenteko tarkalleen toimii ja mikä on kenenkin rooli organisaatiossa. Joillain menevät päättäjät ja kaupungin työntekijät sekaisin.

On kuitenkin helppo todeta, että tarvitaan niin henkilöstön, toiminnan, toimintatapojen, kuin organisaation itsensäkin kehittämistä, jotta myös keskustaa voidaan kehittää. Keskustan kehittäminen on helppo nähdä yksinkertaisena asiana, kuten vaikka viihtyisyyden lisäämisenä tai täysinä liiketiloina, mutta se pitää sisällään paljon muutakin. Kokonaisuus on laaja ja monin tavoin ristiin menevä.

Tarvitaan halu kehittyä ja muuttua. Kaupungin työntekijät ja viranhaltijat, jokainen heistä tulisi saada osaksi muutosta. Heidät tarvitaan, jotta muutos saadaan aikaiseksi. Vielä ei ole selvää mihin suuntaan tulisi tulevaisuutta lähteä rakentamaan. Toisille muutos on luontaisempaa kuin toisille. Toisaalta muutos tarvitsee aikaa ja jonkun pitää aina kantaa vastuu. Tulee olla avoin yhteistyölle ja kyetä näkemään asioita toisten silmin.

Samanaikaisesti organisaation sisällä on halua muuttua, mutta on myös vastarintaa, pelkoa ja ehkä myös epä tietoisuutta. Tilanne on kuitenkin parempi nyt, kuin hankkeen alussa. Tilanne ja muutos on toisille luontaisempi toimintaympäristö kuin toisille. Mitä ikinä päätetäänkään seuraavaksi tehdä, tulee sille löytyä kuntaorganisaation sisältä tahtotila laajasta verkostosta. Jos lähdetään kehittämään jotain, mihin ei ole halua, tai resurssia kehittää, ei tapahdu mitään. Tulee löytää sellaiset kohteet, joiden kehittämiseen suhtaudutaan valmiiksi myönteisesti ja mieltä, miten pitkällä tähtäimellä hankalampiin muutoksiin saadaan tahtotila synnytettyä.

Tämän vuoksi pidän erittäin tärkeänä sitä, että rakennettua momentumia ei menetetä. Kuntaorganisaatio on kankea ja hidas, päätöksiä ei pidäkään tehdä nopeasti tai hätiköiden, mutta samalla ei voida jäädä kovin pitkäksi aikaa paikalleen odottamaan. Jotkut ovat myönteisempiä muutokselle, kuin hankkeen alussa. Päätösten tulisi olla myös riittävän rohkeita ja korkealle tähtäviä. Kuten minulle on hankkeen aikana todettu, jos keskustaan halutaan lisää istutuksia niin sitten niitä vain tulisi laittaa sinne, siihen ei hanketta tarvita. Samalla ei

kuitenkaan ole osattu tarkalleen sanoa mitä oikeastaan halutaan tai ollaan valmiita kokeilemaan.

Ei myöskään pelkästään riitä, että organisaatio haluaa muuttua. Organisaation tulee lähentyä kuntalaisia, jotta muutos on oikeanlaista. Päättäjillä on tässä suuri rooli, sillä he edustavat kuntalaisia.

Hankkeen aikana olen kokenut, että ilmassa on paljon ennakkoluuloja, epätietoisuutta ja väärinkäsityksiä myös kaupungin sisällä. Näitä pitäisi päästä hälventämään, sillä usein kyse on siitä, että ihmiset ovat omissa töissään stressaantuneita tai kiireisiä ja huonon kommunikaation vuoksi toinen saatetaan kokea hankalaksi sen sijaan, että nähtäisiin tämän olevan kiireinen tai stressaantunut. Virheellisesti luotu leima tai käsitys toisesta voi kantaa pitkään ja hankaloittaa yhteistyötä. Ei kunnolla ymmärretä sitä, mitä toiset tekevät tai millaisten haasteiden kanssa he painivat. Olisi todella tärkeä kyetä useammin asettumaan toisen kenkiin.

1.16 Viestintä

Viestintä on kokonaisuus, joka tulisi saada toimivammaksi. Ei pelkästään sisällöntuotantoa ja tiedonvälitystä ajatellen, yhtä lailla olisi tärkeä saada erilaisten toimijoiden välillä viestintä toimimaan tehokkaammin. Tämä ei ole yksinään kaupungin ongelma, vaan koskettaa monia toimijoita ja liittyy vahvasti keskustan elinvoimaisuuteen. Sisällöntuotanto eri vuodenaikoina kaikesta toiminnasta on tärkeää. Tietoa pitäisi olla monen mielestä nykyistä enemmän saatavilla ja yksinkertaisemmassa muodossa.

Mobiililuotsi on yksi hyvä viestintäkanava, jossa Laitila on mukana. Somerolla taas on käytössä oma sovellus ”Somero Taskussa”, joka on mobiililuotsista poiketen ehkä enemmänkin pelkistetty versio kaupungin kotisivuista ja siellä on enemmän suoraa viestintää kuntalaisille erilaisista tapahtumista ja ajankohtaisista asioista.

Se miten asioista puhutaan, on myös viestintää, jota jokainen kuntalainen tekee. Viestintä ja markkinointi nähdään liian usein pelkästään kaupungin tehtävänä, vaikka todellisuudessa jokainen kuntalainen rakentaa kaupungin imagoa jokaisella kaupungista lausutulla lauseella ja aina ne eivät ole positiivisia. Se on toki suomalaisille luontainen tapa puhua, mutta olisi hyvä pohtia keinoja, joilla opeteltaisiin ja opetettaisiin puhumaan enemmän myös positiivisista asioista, kaikesta siitä, mikä on hyvin. Se vaikuttaa ajallaan omaan käsitykseemme, mutta myös siihen, millaisen kuvan me itse annamme Laitilasta. Tämä ei tarkoita, etteikö epäkohdista saisi puhua tai ongelmia saisi nostaa pöydälle, niin saa ja pitääkin tehdä. Mutta ei pidä unohtaa kaikkia niitä asioita, jotka ovat hyvin ja joista voidaan olla kiitollisia. Laitilan ulkopuolelta kiitosta ja ihastelua tulee usein enemmän kuin sisältä. Meillä on mahtavaa kulttuuria, historia, kirkot, upeaa rakennuskantaa, kouluja, päiväkotia, liikuntamahdollisuudet ovat valtavan hyvät ja musiikki-, että kansalaisopisto ovat laadukkaat.

1.17 Matkailu

Laitilassa matkailu on melko sekava kokonaisuus. On joitain hyvin selkeitä osia, mutta toisaalta monen asian annetaan edetä omalla painollaan. Esimerkiksi kaupungilla ei ole ketään, kenelle matkailu varsinaisesti kuuluisi. Sitä hoitaa useampi eri henkilö osana omaa toimenkuvaansa ja joitakin vastuita on hieman palloteltu kaupungin sisällä. Tästä huolimatta Laitilassa matkaillaan.

Matkailu nähdään Laitilassa, mutta myös alueellisesti arvokkaana kehittämisen kohteena. Vaikka Laitila ei kuulukaan rannikkoon, on se silti osa Vakka-Suomea. Matkailua ajatellen kylät, yhdistykset, kyläyhdistykset, kulttuuritoimijat ja tapahtumat, sekä paikalliset palvelut ja yrittäjät ovat merkittävässä asemassa. Laitilassa on myös paljon merkittäviä kulttuuriin ja historiaan liittyviä kohteita. Kokonaisuus on laaja, mutta sirpaleinen, ja sitä ei ole kunnolla koottu yhteen. Yksittäiset toiminnot ovat keskenään eriarvoisia ja hieman erilaisia, osa on hyvin pitkälle mietitty, osa taas voisi hyötyä todella paljon toiminnan tuotteistamisesta. Kokonaisuus vaatisi kuitenkin selkeyttämistä, jonkun kantamaan osa-alueesta laajempaa vastuuta.

Matkailu vaatisi vastuuhenkilön. Huomioitavia ja kehitettäviä osa-alueita on paljon. Ravakan kanssa voitaisiin lisätä yhteistyötä pienten toimijoiden ja yhdistysten suuntaan ja saada alueelle enemmän pieniä kehittämisrahoja. Kaiken kaikkiaan tuotteet pitäisi rakentaa ja koota, kokonaisuus luoda ja tätä kokonaisuutta lähteä markkinoimaan, mutta myös jatkaa sen kehittämistä. Yhteistyötä opasyhdistyksen kanssa voitaisiin kehittää.

Aiheeseen on suhtauduttu jossain määrin myös kriittisesti. On koettu, että matkailu ei ole Laitilan juttu, tai että se ei sovi Laitilalle. Toki matkailuun liittyen Laitilalla, kuten jokaisella paikkakunnalla on heikkouksia, että vahvuuksia. Huonot kokemukset menneisyydestä ovat ainakin osasy. Toisaalta, Laitila on nykyiselläänkin kiinnostava matkailukohde monen paikallisen toimijan mukaan.

Alueellinen yhteistyö ja kehittäminen pitää sisällään samanlaisia haasteita, menneet kokemukset tuntuvat jarruttavan. Samalla kuitenkin ollaan tilanteessa, jossa valtaosa kokee yhteistyön ja verkostoitumisen nykypäivänä välttämättömyydeksi ja vahvuudeksi. Halua ja kiinnostusta myös löytyisi. Yksi huomiota saanut seikka hankkeessa on ollut se, että Vakka-Suomen alueelta puuttuu oma Visit-organisaatio. Moni haluaisi asiaan muutosta ja näkisi tällaisen toiminnan aloittamisen nimenomaan hyvänä asiana.

Monessakin tilanteessa on törmätty samaan, vedotaan siihen, että joskus jotain on kokeiltu ja se ei ole onnistunut. Tuntuu, että luovutetaan kerrasta. Toisaalta tilanteet ovat vaihdelleet. Joskus puhutaan viimeisen viiden vuoden sisällä kokeillusta asiasta, joskus taas 20 vuoden takaisesta. Aina ei ole tietoa siitä, miten näitä kokeiluja on silloin tehty ja mikä on ollut ajatus, onko koitettu kehittää epäonnistumisen jälkeen, vai onko vain todettu ensimmäisen yrittämän jälkeen, ettei onnistu. Mikä on ollut tosiasiallinen syy epäonnistumiselle? Jos jotain lähdetään kokeilemaan sillä ajatuksella, että ei tule onnistumaan, niin ratkaisuja eteen tuleviin ongelmiin on vaikeampi löytää. Tämä kuvaa myös konkreettisesti sitä, miksi halua muuttumiselle ja

kehittymiselle pitää olla. Jos sitä ei ole, löydetään vain ongelmia ja tie ulos, ei ratkaisuja ja tietä eteenpäin.

Yksi konkreettinen asia alueellisen yhteistyön kehittämiseksi on ollut Laitilan ja Uudenkaupungin kulttuuritoimien välillä alkanut yhteistyö. Molemmilla on ollut kiinnostusta ja halua tutustua ja lähteä kehittämään yhteistyötä, mutta sopivaa aikaa ei ole tuntunut aiemmin löytyvän. Hanke avitti yhteistyön aluilleen ja erilaisia ideoita yhteistyön syventämiseksi on syntynyt jo paljon. Kulttuuritoimijat ja -toimet painivat alueella hyvin samankaltaisten ongelmien parissa, jolloin olisi paljon järkevämpi yhdistää resurssit ja lähteä yhdessä miettimään ratkaisuja ongelmiin sen sijaan, että molemmat pyrkivät yksin löytämään ratkaisuja yhteisiin ongelmiin.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin